РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
Министерство на здравеопазването
РЕГИОНАЛНА ЗДРАВНА ИНСПЕКЦИЯ-СМОЛЯН

ДОКЛАД
за качеството на водата, предназначена за питейно-битови цели за 2022 година в Смолянска област

На територията на област Смолян, водите използвани за питейно-битови цели подлежат на контролен мониторинг от страна на РЗИ-Смолян и на мониторинг, извършван от водоснабдителната организация, общините и различните ведомства, съгласуван с РЗИ-Смолян. Основната цел на извършвания мониторинг е:

- да удостовери, че прилаганите мерки за контролиране на рисковете за човешкото здраве по цялата водоснабдителна система действат ефективно и питейната вода при крайния консуматор е безопасна и чиста;
- да гарантира постоянното съответствие на качествата на питейната вода с изискванията на Наредба № 9 от 16 март 2001 г. за качеството на водата, предназначена за питейно-битови цели (обн. ДВ. бр. 30/2001 г., изм. и доп. ДВ бр. 6/2018 г.);
- да осигурява информация относно качеството на питейната вода.

Водоснабдителните зони на територията на областта са общо 145, разпределени съответно - 87 зони - ВиК, 29 общински, 29 други ведомства.

В област Смолян функционира едно водоснабдително дружество: „ВиК" ЕООД, гр. Смолян, осигуряващо водоснабдяването в повечето населени места в десетте общини на област Смолян. Дружеството извършва мониторинг за качеството на питейната вода в стопанисваните водоснабдителни зони по предварително изготвена и съгласувана с РЗИ-Смолян мониторингова програма. Мониторинга на питейните води по физикохимични и микробиологични показатели се осъществява в централна лаборатория за изпитване на води при ВиК Смолян, която е акредитирана съгласно БДС EN ISO/IEC 17025:2018, а мониторинга по радиологични показатели, дружеството възлага на външна лаборатория, акредитирана съгласно БДС EN ISO/IEC 17025:2018.

ВиК Смолян е изпълнила мониторинга на питейните води, съгласно изискванията на Наредба № 9 за качеството на водата, предназначена за питейно-битови цели, на база съгласуваната с РЗИ мониторингова програма.

Ежемесечно предоставят информация за извършения мониторинг, чрез попълнен екселски файл от информационната система за отчитане качеството на питейните води.

През 2022 г. две от големите зони на водоснабдяване „Хубча" и „Крайна" са преминали в малки зони, във връзка с разпределяна или добивана ежедневно в зоната на водоснабдяване количество вода под 1000 м^3.

Общинските администрации, стопанисващи 29 от водоснабдителните зони също съгласуват с РЗИ-Смолян мониторингови програми. През 2022 г. две общини са предоставили за съгласуване мониторингови програми, които са изпълнени.

Юридическите лица, стопанисващи ведомствени водоизточници, разпределени в 29 зони за водоснабдяване, които се използват за питейно-битово водоснабдяване на предприятията за производство на бутилирана вода, хижи и почивни бази са разработили и съгласувани с РЗИ-Смолян три мониторингови програми. При проверките на представените протоколи от изпитванията не са констатирани отклонения.

През 2022 година зона „Пашалийца" не е мониторирана, поради нефункциониране на обекта (хижа Пашалийца), който се водоснабдява от зоната.

На територията на област Смолян се контролират 205 централни и 34 ведомствени водоизточници, разпределени в 145 зони на водоснабдяване, местни водоизточници – 38 броя и минерални чешми за водоналиване от населението – 10 броя:

4700 Смолян, бул. „България" №26
тел.: +359 301 6 32 93 , факс: +359 301 6 32 93
e-mail: rzi@ rzi-smolyan.com
web: www.rzi-smolyan.com

- „ВиК" ЕООД, гр. Смолян стопанисва 161 бр. водоизточници в 86 зони на водоснабдяване;
- Общинските администрации стопанисват 44 бр. водоизточници в 29 зони на водоснабдяване;
- Други ведомства стопанисват 34 бр. водоизточници в 29 зони на водоснабдяване.

Мониторингът на питейните води се извършва по показатели от Приложение 1, разпределени в група А и група Б, съгласно Приложение № 2 от Наредба № 9 за качеството на водата, предназначена за питейно-битови цели.

Водоснабдителното дружеството на всеки две седмици подава информация за въведено режимно водоснабдяване по зони и населени места. През 2022 г. в *шест населени места* са въвеждани режимни водоснабдявания за определен период от време:

- *Първо тримесечие* – гр. Доспат (висока и средна зона);
- *Второ тримесечие* – с. Виево (община Смолян), с. Оряховец, с. Вишнево, с. Баните (община Баните);
- *Трето тримесечие* – с. Вълчан дол (община Баните);

Режимът в гр. Доспат и с. Вълчан дол е в резултат на намален дебит на водоизточниците. В населените места с. Оряховец, с. Вишнево и с. Баните режимът е поради замътване на водата на открито речно водохващане, вследствие на поройни и интензивни валежи. За с. Виево е поради скъсан довеждащ водопровод, поради обилни дъждове. Режимът в населените места е краткотраен. При случаите на въведен режим на водоснабдяване не е установено влошаване в качеството на питейната вода.

При установяване на отклонения в качеството на питейните води информирането на населението се осъществява посредством сайта на ВиК и кметовете на населените места.

Акредитиацията на лабораторията към РЗИ-Смолян по БДС EN ISO/IEC 17025/2006 г., изтече на 13.07.2022 г., след което същата не е подновена.

През 2022 година са изследвани по физикохимични показатели 302 проби и по микробиологични - 356 проби, от които:

- *от централни водоизточници* за питейно водоснабдяване:
  - по показатели от група А – 171 проби за физикохимичен анализ и 181 проби за микробиологичен анализ;
  - по показатели от група Б – 58 проби за физикохимичен анализ и 59 за микробиологичен анализ;
- *от ведомствените водоизточници* за питейно водоснабдяване:
  - по показатели от група А – 25 броя за физикохимичен анализ и 26 проби за микробиологичен анализ;
  - по показатели от група Б – 8 проби за физикохимичен анализ и 9 за микробиологичен;
  - *от местни обществени водоизточници (чешми*) – 40 проби за физикохимичен анализ и 40 за микробиологичен;
- *от минерална вода от чешми за обществено ползване* – 26 проби по микробиологичен анализ;
- *от сурови води от повърхностни водоизточници* – 15 проби за микробиологичен анализ.

Не се наблюдават трайни отклонения в качеството на питейната вода по показатели от група А и група Б.

РЗИ-Смолян е предоставила проби в акредитираната лаборатория към РЗИ-Пловдив за изследвани по показатели от група Б:

- **54 проби** за тежки метали, пестицидни остатъци, трихалометани и органични съединения;
- **18 проби** за естествен уран, обща α-радиоактивност, обща β-радиоактивност и обща индикативна доза.

Получените резултати са ***без отклонения от нормата.***

През 2022 г. във връзка с констатирани несъответствия в каеството на питейната вода са издадени ***8 броя предписания за задължителни хигиенни мероприятия***, както следва:

- За питейна вода, подавана от централни водоизточници, несъответстваща по микробиологични показатели в 6 проби по показател колиформи и 3 проби по показател E.coli, 2 проби – брой колонии при 22° С, за което са предприети незабавни мерки и са издадени ***5 броя предписания*** за профилактика на водоснабдителните съоръжения и обеззаразяване на питейната вода с цел осигуряване на безопасна и чиста питейна вода.

4 предписания са към техническите ръководители на експлоатационните райони към ВиК дружеството, а 1 е към кмета на населеното място. Кметовете на населените места (където ВиК дружеството не стопанисва водоснабдителните обекти) своевременно уведомяват населението за извършване на профилактика на съоръженията и използване на водата само за битови нужди до излизане на стандартни повторни проби, а „ВиК" ЕООД отбелязва на интернет страницата си тази информация. Изследваните повторни проби съответстват на нормативните изисквания.

- За питейна вода, подавана от ведомствените водоизточници, несъответстваща по микробиологични показатели – в 2 проби по показатели колиформи и брой колонии при 22° С и 1 проба по показател E.coli, за което са предприети незабавни мерки. Издадени са **2** ***предписания*** за профилактика на водоснабдителните съоръжения и обеззаразяване на питейната вода, с цел осигуряване на безопасна и чиста питейна вода, поради установени несъответствия на питейната вода с изискванията на Наредба № 9 на лицата, стопанисващи водоизточниците. Изследваните повторни проби са без отклонения.

- За питейна вода, използвана за водоналиване от 2 броя местни водоизточници – обществена чешма в гр. Златоград и крайпътна чешма гр. Златоград-Мадан, несъответстваща по микробиологични показатели – коли титър и брой колонии при 37° С. Издадено е едно предписание и са дадени указания за профилактика на каптажите и обеззаразяване на питейната вода с цел осигуряване на безопасна и чиста питейна вода на Община Златоград. Контролните проби са без отклонение.

ЦЕНТРАЛНИ ВОДОИЗТОЧНИЦИ

1. Физикохимични показатели

През 2022 г. са изследвани 171 проби питейни води по показатели от група А и 58 проби - по показатели от група Б, които са без отклонения. Съответствието е 100 %. За 2021 г. съответствието е 99,02 %, за 2020 г. – 99,15 %.

2. Микробиологични показатели

През 2022 година са изследвани 181 проби питейни води по показатели от група А, от които 3 проби са с отклонения и 59 проби – по показатели от група Б, от които 1 проба е с отклонения. Несъответствията са по показатели **колиформи, E.coli и брой колонии при 22° С.** Съответствието е 98,33 %. За 2021 година съответствието е 87,27 %, а за 2020 г. - 97.77 %.

При констатиране на отклоненията са издадени **4** броя предписания за провеждане на задължителни хигиенни мероприятия, които са изпълнени.

При взетите повторни проби не са констатирани несъответствия.

ВЕДОМСТВЕНИ ВОДОИЗТОЧНИЦИ

1. Физикохимични показатели

През 2022 г. са изследвани 25 проби питейни води по показатели от група А и 8 проби – по показатели от група Б, като всички са без отклонения. Съответствието е 100 %. За 2021 г. и 2020 г. съответствието е 100 %.

2. Микробиологични показатели

През 2022 г. са изследвани 26 проби питейни води по показатели от група А, където 2 проби не съответстват на нормативните изисквания и 9 проби - по показатели от група Б. Предприети са незабавни мерки и са издадени 2 предписания на лицата, стопанисващи водоснабдяванията за провеждане на задължителни хигиенни мероприятия, които са изпълнени. При взетите повторни проби не са констатирани несъответствия. Съответствието е 94.28 %. За 2021 г. съответствието е 97,44 %, а за 2020 г. е 90 %.

МЕСТНИ ОБЩЕСТВЕНИ ВОДОИЗТОЧНИЦИ

През 2022 г. РЗИ – Смолян е извършила контролен мониторинг на 38 местни чешми. Анализирани са 40 проби води по физикохимични и 40 проби по микробиологични показатели, ***с две отклонения*** от нормата по микробиологични показатели. При взетите повторни проби не са констатирани несъответствия. Съответствието по микробиологични показатели е 95 %, по физикохимични показатели е 100 %. За 2021 г. съответствието по микробиологични показатели е 95,35 %, 100 % по физикохимични показатели. За 2020 г. съответствието по микробиологични показатели е 98,28 % и 100% по физикохимични показатели.

МИНЕРАЛНИ ВОДИ

През 2022 г. по микробиологични показатели за съответствие с изискванията на Наредба № 14 (Обн. ДВ. бр.79/1987 г.) са изследвани 26 проби от минерални води, предназначени за пиене и водоналиване от обществени минерални водоизточници. Не са констатирани отклонения. Без отклонения през 2021 г. и 2020 г.

ПОВЪРХНОСТНИ (СУРОВИ) ВОДИ

Извършено е пробонабиране на 15 броя повърхностни води за микробиологичен анализ от пунктове, определени по мониторинговите програми на БД ИБР – Пловдив и БД ЗБР – Благоевград. Предвид на получените резултати, РЗИ даде предложение за категоризиране на повърхностните води, съгласно Наредба № 12 (Обн. ДВ. бр. 63/2002 г.) за категория А1.

През 2022 година е работено по **2 жалби –** *за замътване и влошени качества на питейната вода*:

- трето тримесечие – с. Бостина – 1 постъпила жалба за влошени качества на питейната вода. При извършената проверка е установено, че водоема, захранващ с вода за питейно – битови нужди цитираната в сигнала махала е в добро здравно – хигиенно състояние. В и К дружеството е предприело мерки като е извършило профилактика на водоема с последваща масивна дезинфекция. От извършените анализи по физико-химични и микробиологични показатели на взетите проби не са установени несъответствия.

- трето тримесечие – гр. Смолян (ДГ „Радост" кв. Устово) – 1 постъпила жалба за влошени качества на питейната вода. При извършената проверка и взети проби питейна вода е констатирано несъответствие в основната сграда на детското заведение, по показател желязо. След проведени допълнителни анализи и извършени повторни изследвания в тридневен период 04-06.10.2022 г. (от водоема, захранващ детската

градина, междинен пункт и двете сгради на ДГ) се установи съответствие на питейната вода, съгласно изискванията на Наредба № 9 за качеството на водата, предназначена за питейно-битови цели (Обн. ДВ. бр. 30/2001г.).

Показаните моментни отклонения най-вероятно се дължат на амортизирана вътрешно-водопреносна мрежа на детската градина и задържане на водата по тръбопровода, поради малък обем консумация на същата. В последствие е извършено контролно изпитване на качеството на водата по показател желязо и са установени стойности, отговарящи на нормативните изисквания.

Изводи:

1. И през 2022 г. питейната вода в област Смолян остава с много добри качества, безопасна за потребителите и в достатъчно количество. Това е в резултат, че 96 % от водоснабдяването на Смолянска област е от каптирани извори с голяма дълбочина, разположени в горски масиви, които не се повлияват от повърхностни води и се запазват постоянни стойностите на показателите през годините.

2. Основния проблем с нестандартните проби води по микробиологични показатели е поради замърсяване на изворите в резултат на обилни валежи и липсата на квалифицирани кадри, които да стопанисват водоснабдителните обекти и да извършват обеззаразяване на питейната вода. Проблема е ограничен по време и място и не води до трайно влошаване качеството на подаваната в тези зони питейна вода.

3. За коригиране на възникналите несъответствия с качеството на подаваната вода, са предприемани своевременни мерки от водоснабдителното дружество, кметовете на населените места и ведомствата, стопанисващи водоизточниците.

4. На територията на Област Смолян през 2022 г. не е възниквала кризисна ситуация, водеща до епидемичен взрив от воден произход.

Приложения:

1. Таблица 1 - Процент стандартност на изследваните проби питейна вода по ВЗ за периода 2020 – 2022 години;
2. Таблица 2 - Качество на питейната вода в област Смолян за 2022 година;
3. Таблица 3 - Проби питейна вода с отклонения от изискванията на Наредба № 9 за качеството на водата предназначена за питейно-битови цели за 2022 година в област Смолян.

Процент стандартност на изследваните проби питейна вода по водоснабдителни зони за периода 2020 – 2022 години

Таблица 1

Година **Мониторинг**	**2020**	**2021**	**2022**
Мониторинг РЗИ – Смолян	98,2 %	94,95 %	98,88 %
Мониторинг „ВиК" ЕООД гр. Смолян	97,86 %	97,08 %	98,82 %

Качество на питейната вода в област Смолян за 2022 година

Таблица 2

Вид проби	**Физикохимичен анализ**			**Микробиологичен анализ**			**Радиологичен анализ**		
	Брой проби	Брой нестандартни проби	% нестандартни проби	Брой проби	Брой нестандартни проби	% нестандартни проби	Брой проби	Брой нестандартни проби	% нестандартни проби
Води - всичко	**302**	**0**	**0,00 %**	**356**	**8**	**2,25 %**	**18**	**0**	**0,00 %**
Централни водоизточници – показатели от група А	171	0	0,00 %	181	3	1,66 %			
Централни водоизточници – показатели от група Б	58	0	0,00 %	59	1	1,69 %	18	0	0,00%
Ведомствени водоизточници – показатели от група А	25	0	0,00 %	26	2	7,69 %			
Ведомствени водоизточници – показатели от група Б	8	0	0,00 %	9	0	0,00 %			
Местни обществени водоизточници	40	0	0,00 %	40	2	5,00 %			
Минерални обществени водоизточници				26	0	0,00%			
Повърхностни сурови води				15	0	0,00%			

Проби питейна вода с отклонения от изискванията на Наредба № 9 за качеството на водата предназначена за питейно-битови цели за 2022 година в област Смолян

Таблица 3

Месец	***Община***	***Населено място/ Зона на водоснабдяване***	***Установени несъответствия с нормативните изисквания по:***					
			Микробиологични показатели			***Химични показатели***		
			Брой проби	***показател***	***стойност***	***Брой проби***	***показател***	***стойност***
ЦЕНТРАЛНИ ВОДОИЗТОЧНИЦИ								
юни	Смолян	с. Соколовци *зона „Соколовци"*	1	Колиформи	7/100 CFU/см³			
	Чепеларе	с. Хвойна *зона „Тополец"*	1	Колиформи брой колонии при 22º С	16/100 CFU/см³ 18 КОЕ			
септември	Девин	с. Осиково *зона „Осиково"*	1	Колиформи e. coli	142/100 CFU/см³ 112/100 CFU/см³			
	Девин	с. Чуреково *зона „Чуреково"*	1	Колиформи e. coli	61/100 CFU/см³ 49/100 CFU/см³			
октомври	Мадан	с. Върбина *зона „Върбина"*	1	Колиформи e. coli	над 24/100 CFU/см³ 9/100 CFU/см³			
	Рудозем	с. Чепинци *зона „Чепинци"*	1	Колиформи брой колонии при 22º С	16/100 CFU/см³ 33 КОЕ			
ВЕДОМСТВЕНИ ВОДОИЗТОЧНИЦИ								
юни	Чепеларе	с. Хвойна *зона „Гергово селище"*	1	Колиформи брой колонии при 22º С	9/100 CFU/см³ 15 КОЕ			
август	Смолян	гр. Смолян *зона „Селище"*	1	Колиформи e. coli брой колонии при 22º С	58/100 CFU/см³ 16/100 CFU/см³ 75 КОЕ			
МЕСТНИ ВОДОИЗТОЧНИЦИ								
юни	Златоград	гр. Златоград *обществена чешма „Бунев врис"*	1	Коли титър брой колонии при 37º С	10 MPN CFU/см³ 35 CFU/ см³			
октомври		Чешма главен път гр. Мадан – гр. Златоград	1	Коли титър брой колонии при 37º С	10 MPN CFU/см³ 120 CFU/ см³			

4700 Смолян, бул. „България“ №26
тел.: +359 301 6 32 93 , факс: +359 301 6 32 93
e-mail: rzi@ rzi-smolyan.com
web: www.rzi-smolyan.com